

Lesplan

De zin en onzin van moeilijke woorden

Vorbereiding vóór de les

Print de hand-out 'tekst lezen'. Eénzijdig printen – één exemplaar per 3 leerlingen. Het onderdeel 'tekst samenstellen' kan met één hand-out per leerling of je kunt werken in tweetallen. Dit onderdeel kan ook digitaal op de laptop worden gedaan met het Word-document of klassikaal met de PowerPointpresentatie.

Vorbereidende opdracht: klassikale discussie (5 min.)

De leerlingen lezen de drie versies van dezelfde zin op de PowerPoint-slide. Bespreek vervolgens de zin en onzin van moeilijke woorden aan de hand van vragen als:

- Welke zin is het makkelijkst te lezen?
- Wat maakt een zin moeilijker te lezen? Welke woorden zijn lastig? (langer woord, minder frequent, vakspecifiek, ouderwets...)
- Wanneer is het gebruiken van moeilijke woorden nodig?
- Is het altijd beter / duidelijker om een moeilijk woord te vervangen door een makkelijk woord? Is het soms niet mogelijk? Maakt het wat uit?
- Welke versie zou je gebruiken voor een (profiel) werkstuk?

Lezen: een tekst voor iedereen (10 – 15 min.)

Verdeel de drie versies van de tekst willekeurig over de leerlingen. Ze mogen **niet weten** dat er verschillende versies in omloop zijn! De leerlingen lezen hun tekst in stilte. Bespreek vervolgens de tekst. Is het een moeilijke tekst? Is de tekst geschikt voor een wetenschappelijk artikel of voor een profielwerkstuk? Kan iemand de tekst zo nauwkeurig mogelijk samenvatten?

Nadat de aap uit de mouw is gekomen, worden de verschillende versies vergeleken. Zijn bepaalde moeilijke woorden nodig? Waarom wel of niet?

Aandachtspunten: 'Moeilijke', academische woorden zijn vaak preciezer. Een goed voorbeeld is 'onvolledig' uit alinea 1 in de moeilijke tekst, dat wordt vertaald met 'slecht' in de makkelijkere teksten. 'Slecht' dekt niet de volledige lading van het originele woord. Bij een (profiel)werkstuk of academische tekst is het belangrijk dat je je nauwkeurig kunt uitdrukken.

Stel je eigen tekst samen (15 min.)

De leerlingen gaan nu zelf een tekst samenstellen voor een bepaalde doelgroep door telkens voor een moeilijk of een makkelijker woord te kiezen. Dit kan op papier (pdf) of digitaal (word-document), alleen, in tweetallen of klassikaal (PowerPoint). De leerlingen kunnen elkaars teksten bekijken en laten raden voor welke doelgroep de tekst geschreven is. Als je je meer wilt richten op het profielwerkstuk, dan kun je de leerlingen een tekst laten samenstellen die daarvoor geschikt zou zijn. De leerlingen kunnen vervolgens hun eindresultaat vergelijken.

Variant: In plaats van met deze voorbeeldtekst kan uiteraard ook met een moeilijke, neutrale of eenvoudige versie van een (populair)wetenschappelijk artikel naar keuze worden gewerkt. Met behulp van bijvoorbeeld Chat-GPT kan de moeilijkheidsgraad eenvoudig in stapjes worden aangepast met behulp van prompts als: **"Herschrijf deze tekst. Gebruik voor de woorden tussen vierkante haken eenvoudigere, meer frequente woorden, uitdrukkingen en omschrijvingen. Laat de tekst verder zoveel mogelijk hetzelfde"** (voor de medium versie) en **"Herschrijf deze tekst zodat de tekst geschikt is voor kinderen van 12-14 jaar"** (voor de eenvoudigste versie).